

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

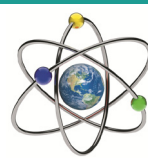
№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 582 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Dilfuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlar misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'loy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremmas in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AKSIOLOGIK QADRIYATLAR VA RAQAMLI KOMPETENSIYALARNI UYG'UN RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna

Termiz davlat pedagogika instituti, pedagogika fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD), dotsent

ORCID: 0009-0007-8599-5375

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirishning nazariy-metodologik hamda amaliy asoslari kompleks tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida aksiologik paradigma va raqamli pedagogika yondashuvlari integratsiyasi asosida ta'lim mazmunini loyihalash mexanizmlari ishlab chiqilgan hamda ularning boshlang'ich sinf o'quvchilarining shaxsiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri aniqlangan. Xususan, qadriyatlarga yo'naltirilgan o'quv topshiriqlari va raqamli ta'lim vositalari orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tanqidiy tahlil qilish, axloqiy qaror qabul qilish va ijtimoiy faoliyatga tayyorlik ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: aksiologik yondashuv, qadriyatlar, raqamli kompetensiya, boshlang'ich ta'lim, raqamli pedagogika, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion metodika, didaktik model, integratsiya, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article comprehensively analyses the theoretical-methodological and practical foundations for the harmonious development of axiological values and digital competencies in primary education. Within the framework of the study, mechanisms for designing educational content were developed based on the integration of the axiological paradigm and digital pedagogy approaches, and their impact on the personal, social, and cognitive development of primary school students was identified. In particular, the article reveals the possibilities for developing students' skills in independent thinking, critical analysis, moral decision-making, and readiness for social participation through value-oriented learning tasks and digital educational tools.

Key words: axiological approach, values, digital competence, primary education, digital pedagogy, competency-based approach, innovative methodology, didactic model, integration, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье комплексно анализируются теоретико-методологические и практические основы гармоничного развития аксиологических ценностей и цифровых компетенций в процессе начального образования. В рамках исследования на основе интеграции аксиологической парадигмы и подходов цифровой педагогики разработаны механизмы проектирования содержания образования, а также определено их влияние на личностное, социальное и когнитивное развитие учащихся начальных классов. В частности, раскрыты возможности формирования у учащихся навыков самостоятельного мышления, критического анализа, принятия нравственных решений и готовности к социальной активности посредством ценностно-ориентированных учебных заданий и цифровых образовательных средств.

Ключевые слова: аксиологический подход, ценности, цифровая компетенция, начальное образование, цифровая педагогика, компетентностный подход, инновационная методика, дидактическая модель, интеграция, эффективность образования.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxsning intellektual, ijtimoiy va qadriyaviy shakllanishi uchun fundamental asos bo'lib xizmat qiladi. Aynan ushbu davrda o'quvchilarning bilish faoliyati, dunyoqarashi hamda axloqiy yo'nalganligi shakllanib, keyingi ta'lim bosqichlari uchun tayanch kompetensiyalar yuzaga keladi. Shu bois boshlang'ich ta'lim mazmunini faqat bilim berishga yo'naltirilgan an'anaviy model asosida emas, balki shaxsga yo'naltirilgan, qadriyatlarga asoslangan yondashuvlar orqali tashkil etish zarurati tobora kuchayib bormoqda. Aksiologik paradigma aynan shu ehtiyojdan kelib chiqib, ta'lim jarayonini qadriyatlar tizimi bilan uyg'un holda tashkil etishni nazarda tutadi. Aksiologik yondashuvning pedagogik mohiyati shundan iboratki, u

o'quvchini nafaqat bilim egallovchi subyekt sifatida, balki ijtimoiy ahamiyatga ega qadriyatlarni anglaydigan va ularga amal qiladigan shaxs sifatida rivojlantirishni maqsad qiladi. Bu jarayonda milliy va umuminsoniy qadriyatlar o'quv mazmunining tarkibiy qismiga aylantirilib, ular orqali o'quvchilarda mas'uliyat, hamkorlik, hurmat va ijtimoiy faollik kabi sifatlar shakllantiriladi. Shu tariqa, ta'lim jarayoni faqat kognitiv rivojlanishni emas, balki affektiv va ijtimoiy komponentlarni ham qamrab oluvchi kompleks tizim sifatida namoyon bo'ladi.

Biroq zamonaviy jamiyatning raqamli transformatsiyasi ta'lim tizimi oldiga yangi talablarni qo'ymoqda. Raqamli texnologiyalar o'quv jarayonining mazmuni va shaklini tubdan o'zgartirib, o'quvchilarning axborot bilan ishlash, tanqidiy tahlil qilish, raqamli muhitda muloqot qilish va muammolarni innovatsion yechimlar asosida hal etish kabi kompetensiyalarini rivojlantirishni taqozo etmoqda. Shu jihatdan qaranganda, raqamli kompetensiyalar zamonaviy shaxsning ajralmas xususiyati sifatida e'tirof etilib, ularni boshlang'ich ta'lim bosqichidan boshlab shakllantirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifaga aylanmoqda. Aksiologik yondashuv va raqamli kompetensiyalarni uyg'unlashtirish ta'lim jarayonida sinergetik effektini yuzaga keltiradi, ya'ni o'quvchilarning qadriyaviy ongini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning funksional va texnologik savodxonligini ham oshiradi. Bunday integrativ model o'quvchilarda nafaqat bilimlarni egallash, balki ularni ongli ravishda qo'llash, ijtimoiy mas'uliyat asosida qaror qabul qilish va o'z faoliyatini refleksiv tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu asosda mazkur tadqiqotning maqsadi boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasini ilmiy jihatdan asoslashdan iboratdir [1; 21-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Milliy pedagogik tadqiqotlarda aksiologik yondashuv boshlang'ich ta'lim mazmunini takomillashtirishning ustuvor metodologik asoslaridan biri sifatida talqin etilmoqda. Xususan, R. Qosimov va Sh. Tuxtamuminovanning ilmiy izlanishlarida aksiologik yondashuvning nazariy negizlari ochib berilib, unda ta'lim jarayonida qadriyatlarga yo'naltirilgan mazmunni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari asoslab berilgan [4; 46-52-b.].

M. Yuldashev tadqiqotlarida esa O'zbekiston ta'lim tizimi sharoitida aksiologik yondashuvni amaliy jihatdan joriy etishning ijtimoiy-madaniy omillar bilan uzviy bog'liqligi tahlil qilinib, uning milliy ta'lim modelini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan [5; 87-b.].

A. Abdullayev ishlarida boshlang'ich ta'lim mazmunida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning integratsiyasi hamda ularning o'quvchi shaxsini shakllantirishdagi ta'siri ilmiy asoslangan [6; 61-b.].

N. Rahimova tadqiqotlarida esa ta'lim jarayonida ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish masalalari tizimli yondashuv asosida yoritilib, ularning didaktik asoslari aniqlashtirilgan [9; 73-b.].

MDH mamlakatlari olimlarining ilmiy qarashlari mazkur muammoning psixologik-pedagogik jihatlarini chuqurroq anglash imkonini beradi.

V. S. Bibler ta'lim jarayonida madaniy qadriyatlar uzluksizligini ta'minlash va shaxsning intellektual hamda axloqiy rivojlanishini uyg'un holda tashkil etish zarurligini ta'kidlaydi [2; 84-b.].

L. S. Vygotskiyning madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasida esa shaxsning qadriyatli munosabatlari ijtimoiy muhit va faoliyat jarayonida shakllanishi ilmiy jihatdan asoslangan [7; 43-b.].

D. B. Elkonin va V. V. Davidov ishlarida boshlang'ich sinf yoshidagi o'quvchilarning rivojlanishida faoliyatga yo'naltirilgan ta'limning hal qiluvchi ahamiyati ko'rsatilgan [8; 59-b.].

S. L. Rubinshteyn va A. N. Leontev tadqiqotlarida shaxs, faoliyat va munosabatlar birligi ta'lim samaradorligining asosiy shartlaridan biri sifatida talqin qilinadi [10; 52-b.].

Xorijiy pedagogik va falsafiy-pedagogik manbalarda ham aksiologik va raqamli yondashuvlarning uyg'unligi muhim ilmiy yo'nalish sifatida qaratiladi. J. Dyui ta'limni shaxsning hayotiy tajribasi bilan bog'liq holda ko'rib, o'quv jarayonining tarbiyaviy va ijtimoiy funksiyalarini ustuvor deb hisoblaydi [11; 18-b.].

M. Rokich qadriyatlar psixologiyasi doirasida shaxsiy qadriyatlar tizimini shakllantirish mexanizmlarini asoslab bergan [12; 33-b.].

L. Kolberg axloqiy rivojlanish bosqichlarini tahlil qilib, bolalarda qadriyatga asoslangan qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish zarurligini ko'rsatgan [13; 51-b.].

P. Freyre ta'limni shaxsni ijtimoiy faollikka yo'naltiruvchi vosita sifatida talqin etib, unda erkinlik va adolat qadriyatlarini markaziy o'ringa qo'yadi [14; 34-b.].

B. Bernsteyn va E. Dyurkgeym tadqiqotlarida esa ta'lim tizimi orqali jamiyatning madaniy hamda axloqiy qadriyatlarini uzatish mexanizmlari ilmiy asoslangan [3; 97-b.; 15; 14-b.].

Tadqiqotning metodologik asosini aksiologik, tizimli va raqamli-faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida nazariy manbalarni tahlil qilish, boshlang'ich ta'lim mazmunini qiyosiy o'rganish, raqamli ta'lim vositalarining didaktik imkoniyatlarini baholash, shuningdek, pedagogik kuzatuv va diagnostik tahlil usullaridan foydalanildi. Qo'llanilgan metodologik yondashuvlar boshlang'ich ta'lim jarayonida aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un shakllantirish mexanizmlarini aniqlash, ularning samaradorligini baholash hamda ta'lim mazmunini takomillashtirish yo'llarini ilmiy asoslash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borilgan tahlil boshlang'ich ta'lim jarayonida aksiologik yondashuvning ahamiyatli ilmiy-pedagogik omil ekanini hamda uning o'quvchi shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'sirini ko'rsatdi. Pedagogik kuza-tishlar, so'rovnoma hamda o'quvchilar va o'qituvchilar bilan o'tkazilgan suhbatlarga asoslangan tadqiqot natijalari qator barqaror qonuniyatlarni aniqlash imkonini berdi. Birinchidan, o'quv jarayoniga qadriyatli yo'na-lishlarni maqsadli ravishda kiritish o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat va ma'naviy yetuklikning shakllanishiga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf bosqichida qadriyatlar tizimini ongli ravishda o'zlashtirish bolaning shaxsiy kamoloti uchun muhim omil ekanini ko'rsatdi. Qadriyatlarga asoslangan ta'lim mazmuni o'quv-chilarda jamiyat oldidagi mas'uliyatni anglash, atrofdagilarga nisbatan hurmat va hamdardlikni namoyon etish kabi sifat-larni rivojlantirdi. Aksiologik komponentlar axloqiy qarorlarni ongli ravishda qabul qilish va shaxsiy ishonchlarni mustahkamlashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Ikkinchidan, aksiologik elementlar bilan boyitilgan ta'lim dasturlari o'quvchilarning kognitiv va emotsional rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Ma'lumotlar tahlili axloqiy va ma'naviy mazmunga ega o'quv materiallari bilimlarni chuqur o'zlashtirish bilan bir qatorda tahliliy va tanqidiy fikrlashni ham rivojlantirishini ko'rsatdi.

O'quv jarayonida axloqiy dilemmalar muhokamasi, hayotiy vaziyatlarni modellashtirish va roli o'yinlardan foydalanish o'quvchilarning emotsional intellektini oshirdi hamda ta'limga bo'lgan ichki motivatsiyani kuchay-tirdi. Uchinchidan, aksiologik yondashuvni qo'llayotgan pedagoglar o'quvchilarda mustaqillik va intizom dara-jasining oshganini qayd etdilar. Qadriyatlarga yo'naltirilgan ta'lim o'quv faoliyatini samarali tashkil etishga ijobiy ta'sir ko'rsatib, o'quvchilarda tashabbuskorlik, mas'uliyat va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirdi. Shu bilan birga, sinf jamoasidagi nizolar kamayib, ijobiy munosabatlar va o'zaro hamkorlik muhiti mustahka-mlangani kuzatildi. To'rtinchidan, so'rovnoma natijalari ta'lim amaliyotida aksiologik jihat-larning dolzarbligini tasdiqladi. Ishtirok etgan o'qituvchilarning 78 foizi o'quv jarayoniga qadriyatli yo'nalishlarni integratsiya qilish har tomonlama rivojlangan shaxsni shakllantirishda muhim deb baholagan. O'quvchilarning 85 foizi esa o'quv material hayotiy misollar va axloqiy masalalar asosida berilganda uni yaxshiroq o'zlashtirishlarini ta'kidlagan. Bu holat aksiologik yondashuv ta'lim mazmunini o'quvchilar uchun ahamiyatli va amaliyotga yaqin qilishini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim mazmuniga aksiologik elementlarni tizimli kiritish o'quvchilarning ma'naviy, intellektual va ijtimoiy rivojini uyg'un ta'minlashini tasdiqlaydi. Ushbu yondashuv axloqiy qadriyatlarni shakllantirish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish hamda ijtimoiy mas'uliyatni mustahkamlashda samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. Keyingi ilmiy izlanishlarda aksiologik prinsiplarni ta'lim mazmuniga joriy etish-ni aniq metodik mexanizmlarini ishlab chiqish va ularning uzoq muddatli ta'lim natijalariga ta'sirini tahlil qilish maqsadga muvofiq. Aksiologik yondashuv zamonaviy pedagogika fanida ta'lim mazmunini insonparvarlashti-rish va shaxsga yo'naltirishning ustuvor metodologik negizi sifatida talqin etilmoqda. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonini faqat bilimlar tizimini egallash bilan cheklamasdan, balki o'quvchilarning qadriyaviy ongini, ijtimoiy pozitsiyasini va axloqiy me'yorlarga asoslangan xulq-atvorini shakllantirishga yo'naltiradi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida aksiologik komponentlarning integratsiyasi ayniqsa dolzarb bo'lib, bu davrda shakllangan qadri-yatlar tizimi shaxsning keyingi rivojlanish trayektoriyasini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari ham aksiologik va raqamli yondashuvlarning uyg'unligi o'quvchilarning motivatsion va refleksiv faolligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatdi.

Raqamli texnologiyalar bilan boyitilgan aksiologik yondashuv ta'lim jarayonining mazmun va shakl jihatdan transformatsiyasini ta'minlaydi. Raqamli muhitda tashkil etilgan o'quv faoliyati o'quvchilarga qadriyatlarga asoslangan vaziyatlarni modellashtirish, muammoli topshiriqlarni hal etish va ijtimoiy ahamiyatga ega qaror-lar qabul qilish imkonini beradi. Natijada ta'lim jarayoni interaktiv va moslashuvchan tus olib, o'quvchilarni faol bilish subyektiga aylantiradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar orqali taqdim etilgan qadriyaviy mazmun o'quvchilarning emotsional-intellektual rivojlanishini qo'llab-quvvatlab, ularning ta'lim jarayoniga nisbatan ichki motivatsiyasini kuchaytiradi. Xalqaro pedagogik tadqiqotlar tahlili aksiologik va raqamli yondashuvlarning inte-gratsiyasi ta'lim sifatini oshirishning samarali strategiyalaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Turli ta'lim tizimlarida qadriyatlarga yo'naltirilgan raqamli dasturlarni joriy etish o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, hamkorlikda ishlash va ijtimoiy mas'uliyat kabi kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qilgani qayd etilgan. Ushbu yondashuv, ayniqsa, global axborot makonida faol ishtirok eta oladigan, mustaqil va ongli qaror qabul qiluvchi shaxsni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday qilib, aksiologik va raqamli integratsiya zamonaviy ta'lim paradigmasining muhim komponenti sifatida namoyon bo'ladi. Milliy ta'lim amaliyotida ham mazkur yondashuvni joriy etish zarurati tobora kuchayib bormoqda. Boshlang'ich ta'lim mazmunini yangilash jarayo-nida qadriyatli yo'nalishlarni tizimli integratsiya qilish, o'quv materiallarini raqamli formatda qayta loyihalash va pedagoglarning aksiologik hamda raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish muhim vazifalar sirasiga kiradi. Shu bilan birga, amaliy tahlillar ta'lim dasturlarida aksiologik komponentlarning ko'p hollarda fragmentar holda berilganini ko'rsatmoqda, bu esa ularni tizimli va maqsadli asosda qayta tashkil etish zarurligini anglatadi. Shu

nuqtai nazardan, boshlang'ich ta'lim mazmunini aksiologik va raqamli asosda tizimlashtirish o'quv jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish imkonini beradi. Mazkur yondashuv o'quvchilarning intellektual, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishini uyg'un holda ta'minlash bilan birga, ta'lim jarayonini amaliyotga yaqinlashtiradi va uning samaradorligini oshiradi. Bu esa kelgusida aksiologik-raqamli integratsiyaga asoslangan pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish va ularni keng miqyosda joriy etish zaruratini belgilaydi.

XULOSA

Aksiologik yondashuv zamonaviy ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan rivojlanishni ta'minlovchi asosiy ilmiy konsepsiyalardan biri sifatida namoyon bo'ladi. U boshlang'ich ta'lim mazmuniga ma'naviy, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni tizimli integratsiya qilish orqali o'quvchining faqat kognitiv rivojlanishini emas, balki uning shaxsiy pozitsiyasi, qadriyatli munosabatlari va ijtimoiy faolligini ham shakllantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan, aksiologik va raqamli yondashuvlarni uyg'unlashtirish boshlang'ich ta'limda bolaning intellektual hamda ma'naviy rivojini bir vaqtning o'zida ta'minlovchi kompleks pedagogik model sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari aksiologik mazmun bilan boyitilgan va raqamli texnologiyalar orqali tashkil etilgan ta'lim muhiti o'quvchilarning o'qishga bo'lgan ichki motivatsiyasini oshirishini, bilimlarni anglangan holda o'zlashtirishga xizmat qilishini hamda mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishini tasdiqladi. Bunday yondashuv o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, hamkorlik va faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga xizmat qilib, ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos ravishda tayyorlaydi. Aksiologik va raqamli komponentlarni boshlang'ich ta'lim mazmuniga joriy etish tizimli va bosqichma-bosqich yondashuvni talab qiladi. Bu jarayon ta'lim standartlarini qayta ko'rib chiqish, o'quv fanlari mazmunini qadriyatlar asosida qayta loyihalash, innovatsion va raqamli didaktik vositalarni ishlab chiqish hamda pedagoglarning aksiologik va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish bilan uzviy bog'liqdir. Shu bilan birga, o'quvchilarning yosh va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda interfaol va faol ta'lim texnologiyalarini joriy etish mazkur jarayon samaradorligini oshiradi.

Ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, aksiologik-raqamli integratsiya asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti o'quvchilarda refleksiv fikrlash, qadriyatlarni anglash va ularni amaliy vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini shakllantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Bu esa ta'lim jarayonini axborot uzatishdan ko'ra kengroq – shaxsni ijtimoiy, ma'naviy va intellektual jihatdan tarbiyalashga qaratilgan tizim sifatida tashkil etish imkonini beradi. Kelgusidagi ilmiy izlanishlarda aksiologik va raqamli yondashuvlarning integratsiya mexanizmlarini yanada chuqurroq o'rganish, ularning turli ta'lim muhitlaridagi samaradorligini qiyosiy tahlil qilish hamda amaliyotga yo'naltirilgan metodik tavsiyalarni ishlab chiqish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, mazkur yondashuvning o'quvchilarning shaxsiy rivoji, ijtimoiy faolligi va uzoq muddatli ta'lim natijalariga ta'sirini baholash ilmiy va amaliy jihatdan katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qosimov R., To'xtamuminova Sh. Ta'limda aksiologik yondashuv asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 152 b.
2. Библер В.С. Мышление как творчество. – Москва: Политиздат, 1991. – 413 с.
3. Бернштейн Б. Классы, коды и контроль. – Москва: Просвещение, 2008. – 352 с.
4. Qosimov R. Ta'lim mazmunini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish. – Toshkent: Universitet, 2020. – 136 b.
5. Yo'ldashev M. O'zbekiston ta'lim tizimida aksiologik yondashuv. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – 198 b.
6. Abdullaev A. Boshlang'ich ta'limda qadriyatlar tizimi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 164 b.
7. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Москва: Педагогика, 1982. – 288 с.
8. Эльконин Д.Б., Давыдов В.В. Психологические проблемы развивающего обучения. – Москва: Педагогика, 1986. – 240 с.
9. Rahimova N. Ta'lim jarayonida ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish. – Toshkent: Navro'z, 2020. – 176 b.
10. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 720 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.